



ARBEIDSRETTE

DOM

Avsagt: 15. september 2016

Saksnr.: 20/2016

Lnr.: 23/2016

Dommere: Jakob Wahl
Eli Mette Jarbo
Karen-Anne Gussgard
Kjell Bjørndalen
Terje Solberg
Per Østvold
Axel Thuve

Saken gjelder: Tariffbrudd – Oljeserviceavtalen punkt 2.1.2

Landsorganisasjonen i Norge med Industri Energi Advokat Eyvind Mossige

mot

Næringslivets Hovedorganisasjon med Norsk Olje og Gass Advokat Kristine Ringstad Vartdal

DOM

- (1) Saken gjelder spørsmålet om Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Norsk Olje og Gass (NOG) ved inngåelsen av Brønnserviceavtalen (BSA) med Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) og Sammenslutningen av Fagorganiserte i Energisektoren (SAFE) under mekling 6. juli 2016 begikk tariffbrudd mot Oljeserviceavtalen (OSA) punkt 2.1.2.
- (2) **Sakens tariffrettslige ramme**
- (3) Mellom NHO/NOG og Landsorganisasjonen i Norge (LO)/Industri Energi (IE) er det for perioden 1. juni 2014 -31. mai 2016 inngått overenskomst for oljeservicebedrifter – OSA. Hovedavtalen mellom LO og NHO inngår som del I i overenskomsten. Overenskomsten består av seks deler, hvorav del II er fellesbestemmelser. Overenskomsten gjaldt ved revisjonen i 2014 for i alt 32 bedrifter tilsluttet NHO/NOG. I tillegg var overenskomsten av Industri Energi gjort gjeldende for 33 andre bedrifter. Etter det opplyste har IE totalt ca. 6 500 medlemmer som er omfattet av overenskomsten, hvorav ca. 5 500 i NHO/NOG-området.
- (4) Overenskomstens virkeområde er regulert i del II punkt 2.1. Punkt 2.1.1 lyder:

«Avtalen får anvendelse for ansatte i bedrifter som driver virksomhet på eller mot norsk kontinentalsokkel innen eller i tilknytning til undervannsaktiviteter, bore- og brønnaktiviteter, geologiske undersøkelser og tjenester, samt for annet arbeid innen eller i tilknytning til oljevirkosheten som partene måtte bli enige om. Dykkerpersonell omfattes bare av avtalens Del I og del VI.»
- (5) Punkt 2.1.2 har slik ordlyd:

«Så lenge denne tariffavtale gjelder mellom organisasjonene, kan ingen av partene inngå nye overenskomster for andre bedrifter som utfører oppdrag innen avtalens virkeområde som inneholder bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår som avviker fra bestemmelsene i denne avtale.

Protokolltilførsel

Det vises til brev fra OLF (nå Norsk olje og gass) til NOPEF (nå Industri Energi) i forbindelse med NOPEFs etablering av parallelt avtaleforhold med Norges Rederiforbund hvor det bl. annet heter:

«Oljeserviceavtalen ble etter betydelige anstrengelser fra NOPEF og OSSL etablert mellom partene i 1992. Den innledende bestemmelsen er avtalens punkt 2.1 som fastslår at verken OSSL eller NOPEF kan inngå nye overenskomster innen avtalens virkeområde som inneholder bestemmelser som avviker fra Oljeserviceavtalen. Begge parter har følt bestemmelsen nødvendig på grunn av de mange aktørene innen tariffordningene på sokkelen. Vi legger stor vekt på ryddighet og samarbeid gjennom en felles utvikling av avtaleområdet mellom partene». Med henvisning til Norsk olje og gass' brev til Industri Energi erkjenner Industri Energi at pkt. 2.1.2 i OSA innebærer krav til likhet i innhold og redigering i parallele avtaleforhold. Norsk olje og gass erkjenner også at de har samme plikter i forhold til andre organisasjoner innen avtalens virkeområde. Skulle det være behov for avvik forutsettes det at disse i tilfelle må drøftes og protokolleres av Norsk olje og gass og Industri Energi.»

- (6) Mellom NHO/NOG og YS/SAFE er det for samme periode inngått BSA. Avtalen ble første gang opprettet i 2012. Denne består av fem deler, hvorav del II er fellesbestemmelser. Overenskomsten gjaldt ved revisjonen i 2016 fem bedrifter tilsluttet NHO/NOG. Etter det opplyste er det i underkant av 700 medlemmer av SAFE som er omfattet av avtalen. Punktene 2.1.1 og 2.1.2 er identiske med de tilsvarende punkter i OSA. Protokolltilførselen i punkt 2.1.2 er også lik, dog slik at de tre siste setninger lyder:

«Med henvisning til Norsk olje og gass' brev til Industri Energi erkjenner SAFE at pkt. 2.1.2 i OSA innebærer krav til likhet i innhold og redigering i parallelle avtaleforhold. Norsk olje og gass erkjenner også at de har samme plikter i forhold til andre organisasjoner innen avtalens virkeområde. Skulle det være behov for avvik forutsettes det at disse i tilfelle må drøftes og protokolleres av Norsk olje og gass og SAFE.»

- (7) OSA ble opprettet mellom partene i 1992 - den gang LO/Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (NOPEF) og NHO/Oljeindustriens Landsforening (OLF). Avtalen erstattet blant annet brønnserviceavtale og dykkeravtale. Punkt 2.1.2 kom inn i overenskomsten ved opprettelsen, men da uten noen protokolltilførsel.
- (8) I forhandlingsmøte 12. februar 1998 ble Norges Rederiforbund (NR) og daværende Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (NOPEF) enige om å opprette en avtale for offshore servicebedrifter. Avtalen ble gitt en varighet frem til 31. mars 1998. OLF ble kjent med denne avtaleinngåelse og sendte slikt udatert brev til NOPEF:

«Vi viser til protokoll mellom NOPEF og NR datert Oslo, 12. februar 1998 hvor det fremgår av protokollens punkt 1 at partene ble enige om å opprette en avtale for offshore servicebedrifter.

Oljeserviceavtalen ble etter betydelige anstrengelser fra NOPEF og OSSL etablert mellom partene i 1992.

Den innledende bestemmelsen er avtalens punkt 2.1 som fastslår at verken OSSL eller NOPEF kan inngå nye overenskomster innen avtalens virkeområde som inneholder bestemmelser som avviker fra Oljeserviceavtalen.

Begge parter har følt bestemmelsen nødvendig på grunn av de mange aktører innen tariff forholdene på sokkelen. Vi legger stor vekt på ryddighet og samarbeid gjennom en felles utvikling av avtaleområdet mellom partene.

En tariffmessig regulering av lønns- og arbeidsvilkår mellom NOPEF og NR for oljeservicebedrifter må således innebære at Oljeserviceavtalen anvendes. Skulle det på grunn av særlige forhold være behov for avvik forutsettes at disse i tilfellet må drøftes og protokolleres av OLF og NOPEF.

Vi hører gjerne fra Dem.»

- (9) Avtalen av 12. februar 1998 ble avløst av overenskomst for offshoreservicebedrifter – Offshoreservicebedriftsavtalen for perioden 1. april 1998 – 31. mars 2000. Avtalens virkeområde punkt 2.1 lyder:

2.1.1

«Avtalen får anvendelse for ansatte i bedrifter som driver virksomhet på eller mot norsk kontinentalsokkel innen eller i tilknytning til undervannsaktiviteter, bore- og brønnaktiviteter, geologiske undersøkelser og tjenester, samt for annet arbeid innen eller i tilknytning til oljevirksomheten som partene måtte bli enige om.

Avtalen dekker ikke dykkerpersonell.

2.1.2

Så lenge denne tariffavtale gjelder mellom organisasjonene, kan ingen av partene inngå nye overenskomster for andre bedrifter som utfører oppdrag innen avtalens virkeområde som inneholder bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår som avviker fra bestemmelsene i denne avtale.

Protokolltilførsel

Det vises i denne sammenheng også til de forpliktelser NOPEF har i forhold til OLF i et parallelt avtaleforhold. Denne avtalen skal ikke avvike fra den parallelle avtalen, hverken i innhold eller redigering, utover det som er påkrevet for å dekke stillinger som ikke eksisterer innenfor OLF området, samt ut fra det at denne avtalen ikke dekker landansatte og dykkerpersonell. NR og bedriftene forplikter seg til ikke å opprette avtaler som avviker fra denne i innhold eller redigering med andre organisasjoner. Denne bestemmelse gjelder også etter avtaleutløp og inntil ny tariffavtale trer i kraft. Skulle det være behov for avvik forutsettes det at disse i tilfelle må drøftes og protokolleres av NR og NOPEF.»

- (10) I april 1998 ble det ført forhandlinger mellom NOPEF og OLF om revisjon av OSA.

Partene ble da enige om den protokolltilførselen til punkt 2.1.2 som fremgår av overenskomsten for 2014-2016. Den eneste endring i ordlyden etter dette er partsbetegnelsene som følge av at forbundet og landsforeningen har endret navn. Til forhandlingsprotokollen het det:

«Partene er enige om at denne protokolltilførsel har samme varighet som avtaler i henhold til HA § 3-3 pkt. 3.

OLF kan akseptere at NOPEF etablerer avvik i avtaleforholdet med NR hva vedrører landbasert personell.»

- (11) Som nevnt ovenfor inngår Hovedavtalen mellom LO-NHO som del I i overenskomsten. I kapittel II i hovedavtalen er organisasjonsretten, fredsplikt, forhandlingsrett og søksmål nærmere regulert. Paragraf 2-1 Organisasjonsretten lyder:

«Næringslivets Hovedorganisasjon og Landsorganisasjonen i Norge anerkjenner gjensidig arbeidsgivernes og arbeidstakernes frie foreningsrett.

Et velorganisert arbeidsliv er en styrke for arbeidstakernes og arbeidsgivernes organisasjoner og for samfunnet som helhet. I kraft av å representere brede interesser ivaretar LO og NHO et samfunnsmessig helhetssyn.

For å fylle sine roller er det viktig for LO og NHO å ha bred oppslutning. I Hovedavtalen og arbeidstvistloven er organisasjonenes demokratiske rettigheter nedfelt. Et sentralt prinsipp i nasjonal og internasjonal rett på arbeidsrettens område er retten for arbeidstakere og arbeidsgivere til å organisere seg og gjennom kollektive avtaler ivareta sine interesser.

For at organiserte arbeidstakere og arbeidsgivere skal sikres bred oppslutning og derigjennom fylle sin funksjon som sentrale samfunnsaktører, er det av avgjørende betydning at det i forhandlings- og konfliktsituasjoner vises respekt for organisasjonenes interesser og at ingen at partene opptrer på en måte som svekker hverandres posisjon.»

- (12) Partene ble, som det fremgår ovenfor, ved forhandlingene i 1998 enige om å ta inn i forhandlingsprotokollen en henvisning til Hovedavtalen § 3-3 pkt. 3. Paragraf 3-3 Arbeid i forbindelse med konflikt lyder:

«1. Hovedorganisasjonene forutsetter, hvor det er behov, at det på den enkelte bedrift, eventuelt innenfor det enkelte overenskomstområde, i god tid før tariffutløp, sluttes avtaler som regulerer forhold som er knyttet til driftens avslutning og gjenopptakelse på teknisk og

vernemessig forsvarlig måte, samt arbeid som er nødvendig for å avverge fare for liv og helse eller betydelig materiell skade.

2. Stedlige avtaler om dette skal godkjennes av de direkte overenskomstparter. Hvis det ikke oppnås enighet ved lokale forhandlinger, kan saken bringes inn for overenskomstpartene. Hvis det ikke oppnås enighet i disse forhandlinger, eller hvis en av overenskomstpartene ikke godkjenner den stedlige avtale, kan saken bringes inn for hovedorganisasjonene.

3. Avtaler som nevnt under punkt 2 gjelder inntil ny tariffavtale trer i kraft.»

- (13) Industri Energi har siden 2000 utgitt kommentarer til enkelte av bestemmelsene i OSA.

Om avtalens virkeområde fremgår blant annet følgende:

«Under forhandlingene i 1998 ble det oppnådd enighet om å utvide plikten til å ikke inngå avvikende avtaler med andre parter. Spørsmålet oppsto da NOPEF (nå Industri Energi) skulle opprette avtale med Norges Rederiforbund om avtale for tilsvarende personell som omfattet av OSA. OLF krevde da at avtalen med Norges Rederiforbund skulle være helt lik OSA både i innhold og redigering, d.v.s. 100 % likhet. Vi fant å måtte akseptere dette selv om det nesten påførte oss en konflikt med Norges Rederiforbund. På den annen side krevde vi at OLF skulle gjøre det samme dersom de skulle inngå avtaler med andre organisasjoner. Dette aksepterte de. De aksepterte også at ingen eventuelle nye tariffparter de måtte få på området under en tariffrevisjon kan fornye avtalen før vi har blitt enige. Dette ble nedfelt i forhandlingsprotokollen ved at vi slo fast at bestemmelsen om at det ikke kan inngås avvikende avtaler også skal gjelde etter at avtalen er sagt opp og frem til det er inngått ny avtale. Dette gjorde vi på den måten at vi sa at denne bestemmelsen skal ha samme varighet som avtaler i henhold til HA § 3-3, dvs. HA bestemmelser om såkalte «arbeid under konflikt» avtaler som gjelder i det tidsrom den ordinære tariffavtale ikke gjelder.»

- (14) NOPEF og OLF avholdt 15. september 2000 et møte vedrørende

Offshoreservicebedriftsavtalen mellom NOPEF og Norges Rederiforbund. Det ble skrevet slik protokoll fra dette møtet:

«NOPEF hevdet at i forbindelse med den situasjonen som har oppstått i og med at OLF har påvirket Norges Rederiforbund til å si nei til forslaget til avtale i forbindelse med årets revisjon av OffshoreServiceAvtalen vil forbundet ha behov for å kunne avtale avvikende bestemmelser inn i denne avtalen sammenlignet med de bestemmelsene vi har i OljeServiceAvtalen. Bakgrunn er at kravet om å ta inn flerbruksfartøy på avtalen må gjennomføres ved hjelp av aksjon blant de grupper som i dag er omfattet av OffshoreServiceAvtalen. Det vil være vanskelig for NOPEF å gjennomføre en konflikt blant disse gruppene dersom vi ikke kan etablere et streikegrunnlag som også er interessant for dem. Dette medfører at NOPEF vil kreve gjennomført et avvikende lønnsnivå i forhandlingene med Norges Rederiforbund.

OLF hevdet at OSA punkt 2.1.2 med protokolltilførsel innebærer at NOPEF ikke kan forhandle en Oljeserviceavtale med Norges Rederiforbund som i innhold er forskjellig fra OSA. Krav overfor Norges Rederiforbund om normallønnssatser som er høyere enn tilsvarende normallønnssatser i OSA vil ved en aksept åpenbart resultere i at NOPEF har begått tariffbrudd ovenfor OLF. OLF vil derfor hevde at et slikt krav i seg selv er tariffstridig. At NOPEF begrunner kravet om avvikende lønnsnivå som et grunnlag for konflikt med tanke på å presse igjennom tariffbestemmelser med Norges Rederiforbund som i seg selv også vil gjøre avtalen forskjellig fra OSA finner vi oppsiktsvekkende.»

- (15) **Nærmere om bakgrunnen for tvisten**

- (16) Det var kontakt mellom NOG og IE i desember 2015 og april og mai 2016 om 2016-oppgjøret og de avtaler mellom organisasjonene som var gjenstand for forhandlinger; Landbaseavtalen, Landavtalen, Sokkelavtalene (fellesbetegnelse for avtalene for

operatører, forpleining og boring) og OSA. Partene diskuterte forhandlingsrekkefølgen, og IE valgte et løp som innebar at OSA skulle forhandles sist.

- (17) IE og SAFE sa opp henholdsvis OSA og BSA, og begge avtalene hadde utløp 31. mai 2016.
- (18) Det ble 6. og 7. juni 2016 avholdt parallelle forhandlinger mellom NOG, IE og SAFE for henholdsvis OSA og BSA. IE meddelte 7. juni at organisasjonen ønsket en pause i forhandlingene, noe NOG tok til etterretning. På IEs hjemmesider samme dag fremgikk blant annet følgende:

«Etter to dager med krevende forhandlinger utsettes forhandlingene om oljeserviceavtalen (OSA). - For å unngå lønnsnemnd for oljeserviceansatte vil vi vente og se hva andre deler av oljebransjen oppnår, sier forhandlingsleder i Industri Energi, Ommund Stokka.

...

- Vi ser at vi ikke kommer videre i forhandlingene og mener det er mer hensiktsmessig å utsette forhandlingene til resultatet på avtalen for operatør, boring og forpleining er klart, sier Stokka.

OSA har lang tradisjon i å følge de øvrige oppgjørene i oljeindustrien.

Horrible motkrav

Under forhandlingene med Norsk olje og gass har Industri Energi fått klargjort kravene.

- Arbeidsgiverne tilbyr null og møter oss med en rekke horrible motkrav. De oljeserviceansatte er allerede i dag de mest fleksible oljearbeiderne i industrien. Det virker som om Reiten-syken har truffet store deler av industrien. Vi godtar ikke denne utviklingen.

I de krevende tidene vi er inne i mener vi det er best å utsette forhandlingene og se hva de andre delene av oljebransjen oppnår gjennom mekling, eventuelt streik. Slik unngår vi å havne i konflikt nå, sier Stokka.

Vil unngå lønnsnemnd

Ansatte i oljeselskap og på flyterigg forbereder streik

- Vi har ikke råd til å kjøre oljeserviceoppgjøret inn i en retning som kan ende med tvungen lønnsnemnd. Vi har tro på å oppnå mer med å avvente, sier Stokka og understreker at alle muligheter fortsatt er åpne.

- Vi lukker ingen dører. Oljeserviceansatte skal være like mye verdt som andre oljearbeidere, sier Stokka og forklarer at Industri Energi har alltid jobbet for å minske lønnsavstanden mellomoperatørselskapene og oljeservice.

- Oljeindustrien har vært en del av oljebransjen siden starten og vil være det til slutt. Vi tenker derfor langsiktig, sier Stokka.»

- (19) SAFE meddelte brudd i forhandlingene med NOG 7. juni 2016. På NOGs hjemmeside ble blant annet følgende publisert:

«BRUDD MED SAFE, MENS INDUSTRI ENERGI UTSETTER FORHANDLINGENE

Etter to dager med forhandlinger valgte Safe å bryte, mens Industri Energi velger å utsette forhandlingene.

- Når det gjelder Safe var det for stor avstand mellom partene. Økonomien i oppjøret var utslagsgivende for at det ikke var mulig å finne løsninger. Kravene som ble fremmet av Safe viser at de ikke har den samme virkelighetsforståelsen som oss når det gjelder hvilken krevende situasjon olje- og gassnæringen er i, sier Jan Hodneland som er forhandlingsleder i Norsk olje og gass.

Dermed går oppgjøret på Brønnserviceavtalen med Safe til mekling.

- Når det gjelder Industri Energi har det vært krevende forhandlinger, men vi er enige om å avslutte disse nå og fortsette forhandlingene på et senere tidspunkt, når det skjer vet vi ikke ennå, sier Hodneland.

Dette er det fjerde og siste av oppgjørene Norske olje og gass forhandler på i år. Forhandlingene på landbaseavtalene, og sokkelavtalene har endt med brudd og går til mekling. Forhandlingene på landavtalene endte med enighet.»

- (20) Den 9. juni 2016 sendte SAFE melding om plassoppsigelse til Riksmekleren for 684 medlemmer i syv bedrifter og varslet iverksettelse fra og med 23. juni 2016. Riksmekleren nedla i brev av 10. juni 2016 til SAFE og NOG forbud mot arbeidsstans inntil mekling er avsluttet. Det var kontakt mellom NOG og Riksmekleren for å beramme datoer for meklingen med SAFE. Advokat Hanne Irene Bore sendte 14. juni 2016 slik e-post til Riksmekleren:

«Viser til telefonsamtale tidligere i dag vedrørende berømmelse av mekling i sak 2016/55 hvor det ble opplyst at 23. og 24. juni er aktuelle datoer for mekling dersom det var tilgjengelig mekler.

For Norsk olje og gass passer de aktuelle datoene dårlig. Vår forhandlingsleder, Jan Hodneland, er opptatt i styremøte i Norsk olje og gass den 23. mai.

Brønnserviceavtalen er en parallellavtale til oljeserviceavtalen inngått med LO/Industri Energi. Det foreligger foreløpig ingen bruddprotokoll med Industri Energi på det aktuelle avtaleområdet. Industri Energi har foreløpig valgt å utsette forhandlingene til resultatet fra sokkeloppgjøret foreligger (sak 2016/46). Brønnserviceavtalen med SAFE ble opprettet i 2012 og omfatter i underkant av 700 medlemmer, mens oljeserviceavtalen med Industri Energi omfatter ca 5500 medlemmer og ble opprettet i 1992. I lys av dette vil vi anse det som uheldig dersom det blir gjennomført mekling med SAFE 23.-24. juni.»

- (21) Advokat Bore sendte 16. juni slik e-post til medlemmene av NOGs forhandlingsutvalg:

«Vi har fått en utfordrende situasjon knyttet til mekling med SAFE, og det hasteinnkalles til møte i forhandlingsutvalget i morgen.

SAFE har valgt å utfordre systemet med meklingskø og krevd mekling gjennomført etter fristene i arbeidstvistloven (mekling innen fjorten dager). På sokkelområdet nektet SAFE å godta meklerens forslag om samordnet mekling 30. juni og 1. juli, og hevdet de ville sende plassfratredelse den 13. juni for dette området. Riksmekleren sendte et langt svarbrev til SAFE iløpet av helgen hvor han viste til tilgjengelige ressurser og til at man forsøkte å få til samordning av parallelle avtaleområder. SAFE valgte etter dette å godta mekling sammen med de andre partene.

SAFE har fremsatt samme krav innen oljeservice og krever mekling avsluttet innen 24. juni kl 24:00 i tråd med arbeidstvistloven. Vi er i dialog med riksmekleren, og de har opplyst at de har ledige lokaler og vil tilstrebe å få til mekling med SAFE 23. og 24. juni. Vi har meldt tilbake at dette er datoer som passer særs dårlig for oss og at det er en utfordring når den største arbeidstakerorganisasjonen ikke har meldt brudd. Riksmekleren har meldt tilbake at en eventuell utsettelse knyttet til samkjøring med Industri Energi på dette feltet må evt følge etter en avtale mellom organisasjonene. Det foreligger ingen endelig beslutning om tidspunkt ennå.

Industri Energi har gitt tilbakemelding på at det er uaktuelt å ta initiativ til forhandlinger før sokkeloppgjøret er ferdig.

Til møtet i morgen er det viktig at vi får en viss oversikt over hvordan et streikeuttak vil ramme i forhold til den plassoppsigelsen som er sendt. Flott hvis dere kan ha noen tanker om dette til i morgen. Dette gjelder særlig Vetco, Schlumberger og Baker.»

- (22) SAFE og NOG ble 20. juni 2016 innkalt til mekling 6. juli 2016. I innkallingen het det at «[d]et forutsettes at meklingsfristen utløper samme dag kl. 24.00. I henhold til arbeidstvistlovens frister, må derfor meklingen begjæres avsluttet før meklingsstart.»
- (23) Advokat Bore sendte 21. juni 2016 e-post til NOGs forhandlingsutvalg. I e-posten het det blant annet:
- «Jeg har også snakket med Einar i Industri Energi. Vi må være forberedt på at det kan bli forhandlinger med IE mandag 4. og tirsdag 5. Sokkeloppgjøret har meklingsfrist 1. juli kl. 2400 og IE opplyste at de er klar til å forhandle så snart det er enighet med sokkel. Det kan også være et alternativ for IE å bryte forhandlingene og få felles mekling med SAFE. Men vi får vente å se hva IE velger å gjøre. Vi skal holde dere løpende underrettet om hva som skjer.»**
- (24) SAFE sendte 29. juni brev til Riksmekleren, med kopi til NOG og YS, der meklingen ble krevd avsluttet 6. juli 2016 kl. 24.00.
- (25) Advokat Bore sendte 30. juni 2016 slik e-post til NOGs forhandlingsutvalg:
- «Vedlagt følger mottatt plassfratredelse fra SAFE. De har varslet plassfratredelse for alle medlemmene.**
- Jeg har ikke hatt ytterligere kontakt med IE angående forhandlinger, men, såfremt det blir enighet på sokkeloppgjøret, regner jeg med at det blir forhandlinger med IE mandag og tirsdag.»**
- (26) Partenes tariffavtaler vedrørende operatører, forpleining og boring – av partene benevnt som sokkelavtalene – ble meklet i tiden 30. juni – 2. juli 2016, og enighet ble oppnådd.
- (27) IE og NOG gjenopptok forhandlingene om OSA 5. juli 2016. Det ble i løpet av forhandlingene fremsatt tre tilbud fra NOG og to krav fra IE. Partene kom ikke til enighet. Det lyktes ikke partene å bli enige om en felles bruddprotokoll, og de laget hvert sitt utkast til protokoll.
- (28) IE var kjent med at SAFE og NOG skulle mekle 6. juli 2016. Ommund Stokka i forbundet sendte denne dagen kl. 13.41 en e-post til Riksmekleren. Kopi av e-posten ble blant annet sendt til SAFE og Jan Hodneland i NOG. Det ble vist til OSA punkt 2.1.2 og protokolltilførselen. Avslutningsvis i e-posten het det:
- «For alle praktiske forhold innebærer dette at dere er forhindret i å gi tillegg eller å gjøre endringer i den parallelle overenskomsten med SAFE før endringene er drøftet og protokollert med Industri Energi. Skulle dere avtale endringer med Safe før Industri Energi innebærer det et tariffbrudd og saken vil bli brakt inn for arbeidsretten.»**
- (29) Samme dag kl. 16.16 sendte advokat Bore slik e-post til Ommund Stokka:
- «Viser til din e-post til Jan Hodneland. Vi har drøftet spørsmålet som er tatt opp, og vår oppfatning er [at] din forståelse må bero på en misforståelse da overenskomsten er sagt opp.»**
- (30) Ommund Stokka besvarte denne e-posten slik senere på dagen kl. 18.28:
- «Det er ingen misforståelse, men en påpekning av Norsk Olje og Gass sin tariffmessige forpliktelse samt et brudd på arbeidstvistloven.**
- Tariffmessige forpliktelser forsvinner ikke ved avtalens utløp, jamfør arbeidstvistloven § 8 (3).»**

- (31) I e-post 6. juli 2016 kl. 23.09 fra advokat Bore til Ommund Stokka ble IE invitert til forhandlinger. E-posten lød:

«Vi har i kveld oppnådd enighet med SAFE på Brønnserviceavtalen. I den forbindelse vedlegger vi nytt tilbud til Industri Energi i tråd med dette. Vi inviterer dere til å gjenoppta forhandlinger torsdag 7. juli kl. 15:00 i våre lokaler. Fra vår side stiller Jan Hodneland, Nils Arild Espeland, Bent Ove Hanasand og undertegnede.»

- (32) Partene oversendte 7. juli 2016 sine respektive forslag til bruddprotokoll. Samme dag mottok NOG utkast til stevning for Arbeidsretten.
- (33) Den 8. juli 2016 ble det avholdt forhandlingsmøte mellom NHO og LO. Protokollen fra møtet lyder:

«Partene er enige om at denne protokoll dekker kravet til tvistebehandling etter HA mellom Norsk olje og gass/IE og NHO/LO.

Bakgrunnen for tvistesaken er e-post av 7. juli 2016 fra Atle Sønsteli Johansen hvor det anmodes om tvistebehandling samt at det er vedlagt utkast til stevning til Arbeidsretten datert samme dag ved advokat Mossige i IE.

Twisten dreier seg om hvorvidt Norsk olje og gass har begått tariffbrudd overfor IE, under henvisning til OSA punkt 2.1.2, ved å inngå anbefalt forslag etter mekling med SAFE for deres parallellavtale til OSA – Brønnserviceavtalen. Det vises for øvrig til nevnte utkast til stevning.

NHO har fulgt forhandlings- og meklingsløpet for disse avtalene tett, og mener i likhet med Norsk olje og gass at punkt 2.1.2 i OSA ikke kan forstås dithen at den er til hinder for at Norsk olje og gass/NHO må respektere SAFE/YS sin rett til fritt å føre revisjonsforhandlinger for sin utløpte Brønnserviceavtale.

NHO minner om at OSA og Brønnserviceavtalen har identisk ordlyd i sine respektive punkt 2.1.2. Hensikten med bestemmelsen må være en gjensidig forpliktelse mellom organisasjonene i tariffperioden om ikke å inngå avvikende nye avtaler med andre foreninger utenfor hovedorganisasjonene. Typisk vil dette gjelde for direkteavtaler. Bestemmelsen i de respektive punkt 2.1.2 kan ikke gis «ettervirkning» i den forstand at revisjonsforhandlinger ikke kan føres uten «godkjennelse» fra konkurrerende fagforening. Det vil i så fall medføre at foreningene kan blokkere hverandre og stoppe enhver endring i avtalen. Dette vil bryte med grunnleggende faglige rettigheter. Det er overaskende at LO stiller seg bak et rettskrav om at IE i en situasjon hvor tariffavtalene er sagt opp til revisjon skal kunne frata SAFE/YS sin rett til å forhandle sin avtale som lovlig er oppsagt og hvor plassoppsigelse er lovlig meddelt. Likeledes at LO mener NHO/Norsk olje og gass i en slik situasjon skal nekte å forhandle samt nekte å gjennomføre en lovpålagt mekling med reelt innhold.

NHO er av den oppfatning at IE i den foreliggende situasjon lojalt burde ha fulgt opp intensjonen bak punkt 2.1.2 ved å inngå parallelle forhandlinger og mekling med SAFE. Det har IE bevisst unnlatt å gjøre.

NHO motsetter seg at denne tvisten behandles som en hastesak for Arbeidsretten. LO og IE har siden de parallelle forhandlingene Norsk olje og gass førte med IE og SAFE 6. og 7. juni vært kjent med at SAFE brøt forhandlingene mens de selv ba om utsettelse. Norsk olje og gass kan ikke forventes å bryte forhandlingene med IE for å skape parallellitet med SAFE. Det må være IE sitt ansvar hvorledes de legger opp sitt løp og hvilke konsekvenser dette eventuelt måtte ha. Riksmekleren nedla arbeidskampforbud for SAFE den 10. juni, og innkalte den 20. juni til mekling 6. juli. Det legges til grunn at IE har vært kjent med dette. Norsk olje og gass søkte å løse den oppståtte situasjonen ved 4. juli å invitere IE til forhandlinger, partene møttes 5. juli. Tilsvarende møtte SAFE til forhandlinger. Initiativet førte ikke fram, og meklingen med SAFE ble gjennomført som planlagt og avsluttet med enighet 6. juli. LO/IE har således hatt tiden fra medio juni til å fremme denne tvisten med påstand om at forhandlinger og endringer i avtalen med SAFE ville være tariffstridig. Når dette ikke har skjedd kan saken åpenbart heller ikke av LO vært vurdert som tidskritisk. NHO er også på generelt grunnlag av den oppfatning at denne saken ikke er en hastesak. Det er ingen interesser som blir skadet av at saken behandles som en ordinær sak for Arbeidsretten.

LO/IE viser til at de forpliktelser som partene har etter avtalen punkt 2.2.1 [skal være 2.1.2] i OSA stiller krav til likhet i både innhold og redigering i parallelle avtaleforhold. LO/IE

understreker den sterke lojalitetsplikt dette innebærer, og viser også til avtalens protokolltilførsel: «Skulle det være behov for avvik forutsettes det at disse i tilfelle må drøftes og protokolleres av OLF og Industri Energi.»

LO/IE konstaterer at NHO/NOG har brutt bestemmelsen, og uten at det er tatt initiativ til drøftelser og protokoller. NHO/NOG har en klar tariffoppliktelse til å ikke inngå avvikende overenskomster. Selv om avtalen er sagt opp til revisjon følger det av alminnelige tariffrettslige regler at ettervirkningen varer til det kan iverksettes lovlig arbeidskamp. Det må begge parter forholde seg til.

LO/IE vil for øvrig bemerke: Hele forhandlingsløpet under årets tariffoppgjør ble forrykket på grunn av helikopterulykken på Turøy. OSA har lang tradisjon til å bli forhandlet etter operatør/boring/forpleiningsavtalene. Det ble gjennomført forhandlinger mellom Industri Energi og Norsk Olje og Gass 6. og 7. juni. Partene ble enige om å la være å fullføre forhandlingene, i påvente av resultat i operatør/boring/forpleiningsavtalene. Forhandlingene ble gjenopptatt med Industri Energi 5. juli. SAFE var innkalt til samtaler, ikke forhandlinger. Norsk Olje og Gass brøt forhandlingene med Industri Energi rundt klokken 0000 5. juli.»

(34) Etter anmodning fra IE, oversendte advokat Hanne Irene Bore 11. juli 2016 Riksmeklerens møtebok til forbundet.

(35) Riksmekleren sendte 12. juli 2016 slikt brev til IE:

«VEDR E-POST FRA IE TIL RIKSMEKLEREN UNDER MEKLINGEN I SAK 2016-055

Det vises til nedenstående e-post fra IE v/Ommund Stokka, mottatt av oss under siste dag i meklingen i sak 2016-055 mellom SAFE og Norsk Olje og Gass vedrørende Brønnserviceavtalen.

Ettersom Riksmekleren er gjort til adressat og ikke bare kopiadressat for e-posten, skal jeg kort besvare henvendelsen. Jeg ble av mekleren som hadde saken gjort oppmerksom på at det var innkommet en slik e-post under meklingen. Slik meklingen[s] forløp ble, fant jeg det ikke nødvendig å besvare henvendelsen mens meklingen pågikk.

I nevnte mekling ble det ikke aktuelt for Riksmekleren å fremsette noe forslag etter arbeidstvistloven § 24 andre ledd andre punktum. Det er således ikke fremlagt noe dokument som Riksmekleren hefter for det materielle innholdet i, utenom møteboken som sådan. Partenes enighetsdokument – inneholdende ny tariffavtale er kun et vedlegg til møteboken.

Tariffpartene står – innenfor rammene av bindende rettslige normer – fritt mht å inngå avtale/tariffavtale under mekling. Det er nettopp lovgivers hovedintensjon at meklingen skal søke å nå frem til en minnelig løsning i form av en avtale. Partene har i utgangspunktet faktisk den samme selvstendighet, autonomi og avtalefrihet under mekling som de har forut for mekling. Riksmekleren fører ingen materiell kontroll med innholdet i partenes bilaterale avtaler som inngås under mekling, herunder med forholdet til påberopte privatrettslige beskrankninger. Riksmekleren har således ingen oppfatning om hvorvidt en part er avtalerettslig berettiget til eller avskåret fra å inngå en tariffavtale med sin motpart under mekling. Eventuell uenighet om hvilken rettslig handlefrihet som foreligger for en tariffpart må løses av Arbeidsretten eventuelt unntaksvis av de alminnelige domstoler.

For en grundigere redegjørelse om tariffmeklerens ansvar for partenes avtaletekst ved forhandlingsløsning, se jubileumsboken for Riksmekleren 100 år “Fred er dog det beste”, side 55-56.

Dette brev sendes kun elektronisk, og det sendes til de samme adressater som IE sin henvendelse var rettet til.»

(36) LO, med IE, tok 8. juli 2016 ut stevning for Arbeidsretten. NHO innga tilsvaer 22. august 2016. Hovedforhandling ble avholdt 1. og 2. september 2016. Fire partsrepresentanter og to vitner forklarte seg.

(37) **Partenes påstandsgrunnlag og påstander**

- (38) *Landsorganisasjonen i Norge*, med Industri Energi, har i korte trekk anført:
- (39) NOG har begått tariffbrudd mot OSA 2014-2016 punkt 2.1.2 med tilhørende protokolltilførsel ved å inngå BSA med SAFE for perioden 2016-2018.
- (40) OSA og BSA er parallelle avtaler. Det følger av de likelydende punktene 2.1.1 i overenskomstene at virkeområdet er identisk.
- (41) Punkt 2.1.2 kom inn i overenskomsten ved opprettelsen i 1992, og bestemmelsen er en såkalt «sperreklausul». Gjennom bestemmelsen har partene påtatt seg en særskilt forpliktelse til ikke å inngå avvikende overenskomster med andre parter innen avtalens virkeområde. En slik sperreklausul er tariffrettslig uangripelig. Det er tilsvarende sperreklausul i avtalen som NHO/NOG har med SAFE og avtalen LO/IE har med NR. NHO/NOG og LO/IEs avtalemotparter i BSA og Offshoreservicebedriftsavtalen har akseptert at deres overenskomster må være like OSA i innhold og redigering. Det er således ikke tale om noe vidtrekkende inngripen i SAFEs og NRs adgang til å føre frie forhandlinger utover hva de selv har akseptert. Det vises til ARD 2009 side 161 avsnitt 69 hvor det heter at «bestemmelsen [griper] inn i og begrenser den avtalefrihet partene har til å inngå avtaler som er parallelle til OSA».
- (42) OSA 2014-2016 har ettervirkning i kraft av arbeidstvistloven § 8 tredje ledd. Av bestemmelsen følger at tariffavtalen gjelder helt frem til arbeidskamp kan iverksettes, dvs. inntil vilkårene i §§ 18 og 25 er oppfylt. Partene har i tillegg avtalt ettervirkning ut over dette tidspunkt. Da protokolltilførselen ble inntatt i 1998 ble partene enige om at den hadde samme varighet som avtaler i henhold til HA § 3-3 punkt 3. Det følger av den bestemmelsen at de avtaler § 3-3 regulerer gjelder inntil ny tariffavtale «trer i kraft». Bestemmelsen utvider ettervirkningsperioden som følger av arbeidstvistloven § 8 tredje ledd. Partene har avtalt at OSA 2014-2016 gjelder inntil overenskomst for 2016-2018 trer i kraft. Avtalen gjelder således i forhandlingsperioden etter utløpet av 2014-2016-avtalen og også i en eventuell konfliktperiode.
- (43) BSA mellom NOG og SAFE for perioden 2016-2018 avviker fra den gjeldende OSA 2014-2016.
- (44) Forhandlinger mellom IE og NOG på OSAs virkeområde skal finne sted før NOG forhandler med SAFE om BSA og før IE forhandler med NR om Offshoreservicebedriftsavtalen. Dette følger av en naturlig forståelse av OSA punkt 2.1.2 og BSA punkt 2.1.2 med de tilhørende protokolltilførselene. Det må legges til grunn at det har vært en felles partsoppfatning om en slik forhandlingsrekkefølge. Protokolltilførselen

til 2.1.2 ble tatt inn i avtalen i 1998 etter påtrykk fra OLF da NOPEF hadde blitt enig med NR om å opprette en avtale for offshore servicebedrifter.

- (45) Protokolltilførselene er like i avtalene som IE og SAFE har med NOG. I protokolltilførselen til punkt 2.1.2 i BSA «erkjenner SAFE at punkt 2.1.2 i OSA innebærer krav til likhet i innhold og redigering i parallelle avtaleforhold.» Her har NOG og SAFE blitt enige om en henvisning til IEs avtale med NOG. Det bestrides at «OSA» er en feilskrift for «BSA». I protokolltilførselen i BSA er det vist til brevet fra NOG til IE. Det er således klart at det er punkt 2.1.2 i OSA som SAFEs erkjennelse knytter seg til. Dersom det hadde stått «BSA» istedenfor «OSA» ville protokolltilførselen fått et helt annet meningsinnhold. Det er således bevisst at det i protokolltilførselen i BSA er henvisning til OSA. Protokolltilførselen til punkt 2.1.2 til overenskomsten for offshoreservicebedrifter mellom IE og NR må forstås slik at IE har forpliktet seg til å forhandle med NOG før det forhandles med NR. Den «parallelle avtalen» det er vist til i NR-IE-overenskomsten er OSA. Protokolltilførselene i de tre overenskomstene kan ikke forstås på annen måte enn at det er IE som er i «førersetet» på arbeidstakersidene og NOG som er i «førersetet» på arbeidsgiversiden.
- (46) IE har siden 2000 utgitt kommentarer til enkelte av bestemmelsene i OSA. Av kommentarene fremgår det uttrykkelig at det skal forhandles med IE først. Kommentarene har vært vel kjent for NOG og det er ikke fremkommet innsigelser til disse.
- (47) Uavhengig av forhandlingsrekkefølgen medførte inngåelsen av ny avtale med SAFE for perioden 2016-2018 et brudd på gjeldende avtale med IE. Punkt 2.1.2. gjelder inntil ny avtale er på plass.
- (48) NHO/NOG har brutt lojalitetsplikten som er nedfelt i HA § 2-1 tredje ledd og som for øvrig følger av alminnelige tariffrettslige normer. Etter at SAFE brøt forhandlingene 7. juni 2016 ble partene enige om å utsette videre forhandlinger. Med bakgrunn i at NOG og IE skal være i «førersetet» på oljeserviceområdet, var NOG forpliktet til å sørge for et videre forhandlings- og meklingsforløp med SAFE i tråd med punkt 2.1.2 med protokolltilførsel. SAFE har utfordret systemet og prinsippet om IEs «førsterett». Manglende reaksjon og aktivitet fra NOGs side overfor SAFE er i strid med den lojalitetsplikt NOG har overfor IE. Avtalen NHO/NOG inngikk med SAFE under meklingen strider mot den klare tarifforpliktelsen NHO/NOG har påtatt seg overfor LO/IE. Det var under enhver omstendighet illojalt av NOG ikke å drøfte avvik med IE før enighetsprotokollen ble inngått med SAFE under meklingen. NOGs opptreden i forhandlingsforløpet med IE og

forhandlinger/mekling med SAFE har svekket den posisjon IE har i kraft av punkt 2.1.2 med protokolltilførsel.

- (49) NOG hadde handlingsalternativer slik at organisasjonen kunne ha oppfylt sine tariffrettslige forpliktelser overfor IE. NOG kunne selv gått til plassoppsigelse overfor IE da SAFE meldte plassoppsigelse. Det ville ha sørget for et parallelt meklingsløp for IE og SAFE. Når forhandlingene mellom IE og NOG fortsatte etter at SAFE meddelte plassoppsigelse var det etter en gjensidig forståelse mellom partene.
- (50) IE hadde all grunn til å forvente at NOG ville posisjonere seg i forhold til SAFE og meklingsprosessen slik at partenes gjensidige plikter og rettigheter i henhold til punkt 2.1.2 ble ivarettatt.
- (51) Partene i sokkelavtalene ble enige 2. juli 2016, og forhandlingene om OSA ble gjenopptatt så fort det var praktisk mulig. IE var 5. juli 2016 innstilt på å forhandle videre ut over kvelden og natta. Begge parter utvekslet tilbud og krav. Istedenfor selv å bryte forhandlingene ble IE oppfordret til å bryte. IE mente for sin del at det var grunnlag for å komme til enighet. IEs delegasjon ble imidlertid bedt om å forlate NOGs lokaler der forhandlingene foregikk. I en slik situasjon skulle NOG ha brutt forhandlingene og meddelt plassoppsigelse.
- (52) NOG kunne ha møtt til meklingen med SAFE 6. juli 2016 uten å gi nytt tilbud samtidig som det ble vist til tariffoppliktelsen etter punkt 2.1.2. Etersom SAFE har påtatt seg en forpliktelse i BSA til ikke å avvike fra OSA, kunne NOG ha bragt eventuell uenighet inn for Arbeidsretten.
- (53) Etter punkt 2.1.2 er det drøftingsplikt med motparten dersom det er behov for avvik fra OSA. NOG skulle ha drøftet den oppståtte situasjonen med IE.
- (54) Det foreligger særlige grunner, jf. arbeidstvistloven § 59 tredje ledd for å tilkjenne LO og IE sakskostnader. Saken gjelder ikke en ordinær tolkningstvist. NHO og NOG har opptrådt tariffstridig og det foreligger et kvalifisert tariffbrudd fra deres side. Det vises til Prop. 134 L (2010-2011) side 68.
- (55) Det er nedlagt slik endret påstand:
- «1. Ved inngåelsen av enighetsprotokoll på Brønnserviceavtalen med YS og SAFE den 6. juli 2016 har Næringslivets Hovedorganisasjon og Norsk olje og gass begått tariffbrudd mot Oljeserviceavtalen 2014-2016 pkt. 2.1.2 inkludert protokolltilførsel.**
- 2. Næringslivets Hovedorganisasjon og Norsk olje og gass dømmes til å betale saksomkostninger til Landsorganisasjonen i Norge og Industri Energi med forfall 14 dager etter dommens forkynnelse»**
- (56) *Næringslivets Hovedorganisasjon*, med Norsk Olje og Gass, har i korte trekk anført:

- (57) OSA punkt 2.1.2 gjaldt ikke på det tidspunkt NOG og SAFE ble enige om BSA for 2016-2018. Den type bestemmelse som punkt 2.1.2 med tilhørende protokolltilførsel er, har ikke ettervirkning etter arbeidstvistloven § 8 tredje ledd. Reguleringsbestemmelser er ikke omfattet, jf. Stein Evju i Tariffavtalens ettervirkning, Tidsskrift for rettsvitenskap 3-1984, med henvisning til ARD 1951 side 132. Det vises også til ARD 1981 side 153 og ARD 1992 side 1.
- (58) Uansett må protokolltilførselen fra forhandlingene i 1998, hvor det ble gjort en henvisning til HA § 3-3 punkt 3, forstås slik at punkt 2.1.2 ikke gis ettervirkning. HA § 3-3 gjelder avtaler om arbeid i forbindelse med konflikt. Slike avtaler har først virkning ved konflikt, dvs. når streik eller lockout er inntrådt. Det betyr at punkt 2.1.2 med protokolltilførsel vil «vekkes til live» fra det tidspunkt konflikt er en realitet. Det er ingen holdepunkter for at partene avtalte at OSA skulle gis ettervirkning fra og med oppsigelsesfristens utløp. Henvisningen til HA § 3-3 punkt 3 kom inn etter initiativ fra IE. Det var forbundet som forfattet protokolltilførselen og som må bære risikoen for en uklar ordlyd.
- (59) Kommentarene fra IE til bestemmelsen binder ikke NOG og er ikke uttrykk for en felles partsforståelse. ARD 2004 side 227 er uten betydning i denne sammenheng.
- (60) OSA punkt 2.1.2 oppstiller ikke krav til en bestemt forhandlingsrekkefølge. Det fremgår ikke av ordlyden. Den stiller krav til likhet i innhold og redigering, og at det ikke skal være avvik med hensyn til resultatet når forhandlingene er ferdige. Det kan ikke vurderes om det foreligger avvik før forhandlingene med IE er avsluttet. Det har formodningen mot seg at partene har avtalt seg bort fra retten til å føre frie forhandlinger i et hovedoppgjør.
- (61) Partens tidligere praksis innebærer ikke at det foreligger en tariffmessig forpliktelse til en bestemt forhandlingsrekkefølge.
- (62) IE inntar nå et helt annet syn enn hva som ble gjort gjeldende i ARD 2006 side 1.
- (63) Selv om Arbeidsretten skulle komme til at punkt 2.1.2 forutsetter at det skal forhandles først med IE, foreligger det ikke brudd på bestemmelsen ut fra den situasjon som oppsto i forhandlingene med SAFE og IE og meklingen med SAFE.
- (64) Ordlyden i punkt 2.1.2 forutsetter at begge parter bidrar til å oppfylle bestemmelsen. Det er ikke holdepunkter for at partene, da avtalen ble opprettet i 1992 og da protokolltilførselen ble tatt inn i 1998, hadde i tankene en slik situasjon som oppsto i juni-juli 2016. Det vises til ARD 2006 side 1 avsnitt 81.

- (65) NOG har forsøkt å forhandle med IE, men kom ikke i mål før det ble kalt inn til mekling med SAFE på BSA. I en slik situasjon var NOG berettiget til å inngå avtale med SAFE. Det forelå en ekstraordinær situasjon.
- (66) Den forståelse LO/IE gjør gjeldende er i strid med den tariffrettslige lojalitetsplikt. Lojalitetsplikten har fått sitt uttrykk i HA § 2-1. NOG har på sin side lojalt oppfylt sine plikter over for IE. Det ble gjort gjentatte forsøk på å forhandle ferdig med IE før SAFE. Det var vilje og ønske fra NOGs side å få til en løsning med IE før meklingen med SAFE.
- (67) IE må selv bære risikoen for den situasjon forbundet satte seg i. Dersom man ønsker å være i «førersetet» må man sette seg i «førersetet». IE valgte en forhandlingsstrategi hvorved OSA skulle forhandles etter at sokkelavtalene var kommet i havn. Det foreligger ingen tariffrettslig forpliktelse til å avvende resultatet av sokkelavtalene før det forhandles, eventuelt mekles på OSA. IE har vært klar over den risiko forbundet løp ved en slik «vente-og-se-holdning». NOG har hele tiden holdt IE løpende informert om forhandlings- og meklingsforløpet med SAFE.
- (68) SAFE brøt forhandlingene og meddelte plassoppsigelse. Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til mekling. NOG tok initiativ til å forskyve meklingstidspunktet til 6. juli 2016. Det er ikke holdepunkter for at Riksmekleren ville ha utsatt meklingen ytterligere. NOG kunne ikke unnlate å møte til lovpålagt mekling. En eventuell utsatt mekling måtte fulgt av avtale med SAFE.
- (69) Konsekvensene av IEs anførsler er konfliktskapende. Det er uheldig for tariffpartene og samfunnet for øvrig.
- (70) Den drøftings- og protokollforpliktelsen som fremgår av bestemmelsen har ikke selvstendig betydning i den foreliggende situasjonen. Den grunnleggende forutsetning om samarbeid sviktet, og det må IE bære ansvaret for. NOG har ikke på noe tidspunkt hatt intensjon om ikke å forhandle med IE først.
- (71) For det tilfelle at LO/IE skulle få medhold, er det ikke grunnlag for å tilkjenne sakskostnader. Den klare hovedregel er at det ikke tilkjennes sakskostnader i saker for Arbeidsretten, og det foreligger ikke særlige grunner for å gjøre unntak.
- (72) Det er nedlagt slik påstand:
«De saksøkte frifinnes.»
- (73) **Arbeidsrettens merknader**

- (74) Tvisten for Arbeidsretten gjelder spørsmålet om NHO/NOG ved inngåelsen av BSA 2016-2018 med YS har begått tariffbrudd mot OSA 2014-2016. Avgjørelsen av dette spørsmålet beror på en tolkning av OSA punkt 2.1.2 med protokolltilførsel, jf. den tilsvarende bestemmelsen og protokolltilførsel i BSA. Før Arbeidsretten går over til den konkrete vurderingen, finner retten innledningsvis grunn til noen generelle bemerkninger.
- (75) Punkt 2.1.2 i OSA og BSA er like og lyder:

«Så lenge denne tariffavtale gjelder mellom organisasjonene, kan ingen av partene inngå nye overenskomster for andre bedrifter som utfører oppdrag innen avtalens virkeområde som inneholder bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår som avviker fra bestemmelsene i denne avtale.»

- (76) Bestemmelsen har stått uendret siden OSA ble opprettet i 1992. Protokolltilførselen, jf. avsnitt 5, ble partene enige om ved tariffforhandlingene i 1998. Ut fra dokumentasjonen og bevisførselen legger Arbeidsretten til grunn at protokolltilførselen ble tatt inn etter initiativ fra arbeidsgiversiden. Foranledningen var NOPEFs avtale med NR for tilsvarende personell som for OSA. I brev fra OLF til NOPEF, jf. avsnitt 8 ovenfor, ble det vist til avtalens punkt 2.1 om partenes forpliktelser til ikke å inngå overenskomster med andre på OSAs virkeområde som avviker fra den. Det het avslutningsvis i brevet at «[e]n tariffmessig regulering av lønns- og arbeidsvilkår mellom NOPEF og NR for oljeservicebedrifter må således innebære at Oljeserviceavtalen anvendes.» Motstykket til den forpliktelse NOPEF påtok seg ble en erkjennelse fra OLF om at «de har samme plikter i forhold til andre organisasjoner innen avtalens virkeområde.» Disse gjensidige forpliktelsene er kommet til uttrykk i protokolltilførsler i overenskomstene IE og NOG har med henholdsvis NR og SAFE, jf. avsnittene 9 og 6. IE og NOG har seg imellom og gjennom reguleringer i avtaler med andre overenskomstmotparter slått fast at parallelle avtaleforhold i «innhold og redigering» skal være lik OSA. Evju har i Organisasjonsfrihet, tariffavtaler og streik, 1982, kalt slike avtaler for «sperreklausuler». Under henvisning til praksis fra Arbeidsretten og kjennelse fra Rikslønnsnemnda skriver han at det «kan forekomme tariffavtaleklausuler som utelukker arbeidsgivers rett til å inngå tariffavtale med andre organisasjoner som bare representerer et mindretall av de ansatte.» Han skriver videre at det ikke er «tvilsomt at slike tariffavtaleklausuler er tariffrettslig gyldige på samme måte som regulære organisasjonsklausuler og avtalebestemmelser som begrenser arbeidstakerpartens frie adgang til å inngå tariffavtaler med andre. De vil begrense arbeidsgivers rett overfor tariffmotparten til å inngå tariffavtale med andre motparter.» I vår sak har ikke partene begrenset motpartens rett til å inngå tariffavtaler med andre, men

de har gjensidig forpliktet seg til at parallelle avtaler i så fall skal være like «i innhold og redigering».

- (77) Det fremgår av protokolltilførselen til punkt 2.1.2 i BSA, jf. avsnitt 6, at «[m]ed henvisning til Norsk olje og gass' brev til Industri Energi erkjenner SAFE at pkt. 2.1.2 i OSA innebærer krav til likhet i innhold og redigering i parallelle avtale forhold». NHO har gjort gjeldende at «OSA» må være feilskrift for «BSA». Arbeidsretten finner ingen holdepunkter for at så er tilfelle. Dersom «OSA» skulle vært erstattet med «BSA» ville det gitt protokolltilførselen et helt annet meningsinnhold. Anførselen fra NHOs side om feilskrift ble først fremført under hovedforhandlingen. En slik feilskrift burde i tilfelle vært oppdaget tidligere.
- (78) NOG og IE har seg imellom, med tilslutning fra henholdsvis SAFE og NR, forpliktet seg til at andre overenskomster med tilsvarende virkeområde som OSA må være like i «innhold og redigering».
- (79) Arbeidsretten finner ikke grunn til å ta uttrykkelig stilling til om det derved følger en bestemt forhandlingsrekkefølge. Det som imidlertid må kunne utledes av de tre overenskomstene er at kravet til likhet i innhold og redigering tilsier at IE og NR og NHO og SAFE må avvente resultatet av forhandlingene om OSA før deres respektive forhandlinger sluttføres.
- (80) Partene er uenige om punkt 2.1.2 med protokolltilførsel har ettervirkning i kraft av arbeidstvistloven § 8 tredje ledd. Denne bestemmelse lyder:

«Med mindre annet er avtalt, skal den tariffavtale og de lønns- og arbeidsvilkår som gjaldt ved tvistens utbrudd, gjelde så lenge streik, lockout eller annen arbeidskamp ikke må iverksettes etter andre ledd.»

- (81) Paragraf § 8 tredje ledd videreførte § 6 nr. 3 andre ledd i loven av 1927. Bestemmelsen omfattet opprinnelig bare «lønns- og arbeidsvilkår». Ved endringslov i 1966 ble «tariffavtale» føyet inn i § 6 nr. 3 andre ledd. I en artikkel om Tariffavtalens ettervirkning, Tidsskrift for rettsvitenskap 3-1984, behandler Stein Evju ettervirkningens saklige rekkevidde. Han skriver blant annet:

«Mot den bakgrunn som det er gjort rede for, er ettervirkningens saklige rekkevidde i utgangspunktet klar. I kraft av lovens bestemmelser (både etter atvl. og tjvtl.) har tariffavtalen forlenget gyldighet – den består som avtale, for så vidt på tilsvarende måte som en kjennelse av Rikslønnsnemnda har virkning som tariffavtale. Den tariffmessige fredsplikt gjelder dermed fortsatt; det var nettopp dette som ble avgjort i ARD 1956-1957. 218 og 1959.48, og det samme er lagt til grunn i rettspraksis etter lovendringen i 1966. Likeledes gjelder tariffavtalens ufravikelighetsvirkninger. ... I det hele gjelder tariffavtalen i alminnelighet fullt ut i ettervirkningsperioden, slik at «alle de tariffmessige rettigheter og forpliktelser som gjaldt mellom partene ved utløpstiden, fortsatt gjelder», som det ble uttrykt i ARD 1959.48.»

- (82) Evju tar en modifikasjon og skriver:

«Det er derfor grunn til - som Arbeidsretten har gjort – å fortolke lovens bestemmelse slik at tariffavtalebestemmelser om lønnsregulering o.l. ikke får anvendelse i ettervirkningsperioden.»

- (83) Da protokolltilførselen til punkt 2.1.2 kom inn i OSA i 1998, ble blant annet følgende inntatt til forhandlingsprotokollen:

«Partene er enige om at denne protokolltilførsel har samme varighet som avtaler i henhold til HA § 3-3 pkt.3.»

- (84) Som det fremgår av avsnitt 12 ovenfor gjelder avtaler etter punkt 3 i HA § 3-3 «inntil ny tariffavtale trer i kraft». Mens tariffavtalers ettervirkning etter arbeidstvistloven § 8 tredje ledd gjelder frem til arbeidskamp kan iverksettes, utvides ettervirkningen etter protokollen til også å gjelde i konfliktperioden. NHO har gjort gjeldende at punkt 2.1.2 med protokolltilførsel i OSA ikke har ettervirkning etter dens utløpsdato i henhold til arbeidstvistloven fordi det er en type reguleringsbestemmelse som ikke har ettervirkning. Arbeidsretten er ikke enig i at bestemmelsen og protokolltilførselen er å anse som en reguleringsbestemmelse som er unntatt. Etter rettspraksis er det tariffavtalebestemmelser om lønnsregulering o.l. som er unntatt, jf. Evju ovenfor.
- (85) NHO har videre gjort gjeldende at henvisningen til HA § 3-3 nr. 3 innebærer at bestemmelsen og protokolltilførselen «vekkes til live» igjen når arbeidskamp i tilfelle bryter ut og frem til ny tariffavtale trer i kraft. Arbeidsretten kan ikke se at det er holdepunkter for en slik forståelse av den nevnte henvisningen. Et slikt bortfall i den nevnte periode vil dessuten være i direkte motstrid til arbeidstvistloven § 8 tredje ledd. Det har formodningen mot seg at partene har regulert ettervirkningen av OSA på en slik måte som anført av NHO
- (86) Når det gjelder den konkrete vurderingen av forløpet ved forhandlingene om OSA, de parallelle forhandlingene, meklingen om BSA, partenes opptreden og handlemåte og hvordan det samlet skal bedømmes, er *Arbeidsretten* imidlertid kommet til at saksøkte må bli å frifinne og vil bemerke:
- (87) Så vel LO/IE som NHO/NOG har gjort gjeldende at den annen part har opptrådt i strid med lojalitetskravet slik det følger av Hovedavtalens bestemmelser og alminnelige tariffrettslige normer.
- (88) I desember 2015 og april og mai 2016 var det kontakt mellom partene om opplegget for tariffrevisjonen og de ulike overenskomster de skulle forhandle om. IE valgte et forhandlingsløp som innebar at sokkelavtalene skulle forhandles før OSA. Dette aksepterte NOG. Det ble brudd i forhandlingene om sokkelavtalene 30. mai 2016. Etter mekling ble det ble oppnådd enighet om sokkeloppgjøret 2. juli 2016.

- (89) OSA og BSA hadde utløpsdato 31. mai 2016. IE og SAFE sa begge opp avtalene til utløp innen fristen. Ut fra bevisførselen legger Arbeidsretten til grunn at NOG og IE i tiden forut for og ved forhandlingsstart la opp til et parallelt forhandlingsløp for OSA og BSA. Forhandlingene ble imidlertid utsatt en måned på grunn av helikopterulykken på Turøy. Forhandlinger fant sted 6. og 7. juni 2016. Det er ikke omstridt at IE klart ga uttrykk for at forbundet ikke ville ferdigforhandle OSA før resultatet av forhandlingene om sokkelavtalene forelå. I kontakten som var mellom partene tilkjennega NOG overfor IE at SAFE kunne komme til å velge en annen strategi med den følge at SAFE ville bryte forhandlingene og komme i meklingsposisjon før IE.
- (90) Den 7. juni 2016 meddelte SAFE brudd i forhandlingene og sendte plassoppsigelse til Riksmekleren, som nedla midlertidig forbud mot arbeidsstans, jf. arbeidstvistloven § 19. Meklingsprosessen i henhold til arbeidstvistlovens regler var med dette i gang mellom NOG og SAFE. Det følger av arbeidstvistloven § 20 at når det er nedlagt slikt forbud, så skal det straks iverksettes mekling. Partene har plikt til å møte til mekling, jf. arbeidstvistloven § 21, jf. § 51.
- (91) Aktuelle datoer for mekling med SAFE var 23. og 24. juni 2016 og advokat Bore i NOG underrettet IE om det. Det vises til avsnitt 20 og e-posten advokat Bore sendte Riksmekleren om at det ville være «uheldig dersom det ble gjennomført mekling med SAFE 23. og 24. juni 2016.» Hun viste til at IE hadde valgt å utsette forhandlingene til resultatet fra sokkeloppgjøret forelå og at IE hadde betydelig flere medlemmer som var omfattet av den parallelle avtalen. Riksmekleren fant i utgangspunktet ikke grunn til å imøtekomme ønske om utsatt mekling, og opplyste om at det i tilfelle måtte baseres på avtale. NOG og SAFE ble enige om mekling i uke 27, dvs. etter meklingen på sokkelavtalene, og 20. juni 2016 ble de innkalt til mekling 6. juli 2016.
- (92) IE ble 21. juni 2016 gjort kjent med tidspunktet for mekling mellom NOG og SAFE. Forbundet hadde på dette tidspunktet i henhold til arbeidstvistlovens frister mulighet til å meddele brudd på OSA og derved komme i parallell mekling med SAFE den 6. juli 2016. Meklingen på sokkelavtalene var berammet til 30. juni og 1. juli 2016. Resultatet av meklingen på disse avtalene ville dermed være kjent for IE før 6. juli 2016. Forbundets strategi om at sokkelavtalene skulle forhandles, eventuelt mekles før OSA, kunne derved blitt ivaretatt. Etter Arbeidsrettens syn burde IE umiddelbart etter at sokkeloppgjøret var i havn 2. juli 2016 krevd forhandlingene på OSA gjenopptatt. NOG var klare for forhandlinger i hvert fall fra 4. juli 2016. Dersom partene hadde blitt enige om OSA før

NOG og SAFE skulle til mekling 6. juli 2016, ville NOG etter punkt 2.1.2 med protokolltilførsel vært forhindret fra å komme til enighet om et resultat i meklingen med SAFE som i «innhold og redigering» ville avvike fra ny OSA-avtale. Arbeidsretten vil understreke at for å ivareta retten til at egen overenskomst skal være styrende for parallelle avtaler, må man sørge for et forhandlingsopplegg som muliggjør dette.

- (93) Som nevnt har tariffavtalen etter arbeidstvistloven § 8 tredje ledd ettervirkning for alle de tariffmessige rettigheter og forpliktelser som følger av den frem til arbeidskamp kan iverksettes. Partene har med henvisning til HA § 3-3 punkt 3 utvidet ettervirkningsperioden inntil ny tariffavtale trer i kraft.
- (94) Paragraf 8 tredje ledd kan imidlertid ikke forstås slik at punkt 2.1.2 med protokolltilførsel, i den situasjon som oppsto i årets lønnsoppgjør, forhindret NOG fra i en lovpålagt mekling å komme til enighet med SAFE om BSA for perioden 2016-2018 som avvek fra OSA 2014-2016. Arbeidsretten kan heller ikke se at NOG i denne situasjonen hadde noen drøftingsplikt overfor IE.
- (95) Anførselen fra LO/IE om at NOG under meklingen med SAFE skulle ha vært forpliktet til å bryte denne, og satt seg i en situasjon der konflikt ble følgen, kan ikke føre frem.
- (96) Partene har i OSA og i parallelle avtaler med NR og SAFE avtalt at OSA skal være førende for Offshoreservicebedriftsavtalen og BSA. Begge parter har ansvar for at dette blir resultatet av forhandlingene mellom organisasjonene. Det innebærer at partene må innrette forhandlingene på en slik måte at OSA forhandles/mekles først, i det minste parallelt, med de øvrige overenskomstene. Hver av partene bærer risikoen for at egen strategi og forhandlingsopplegg muliggjør oppfyllelsen av punkt 2.1.2 og dens protokolltilførsel. Etter en samlet vurdering er Arbeidsretten kommet til at NOG i dette tilfelle ikke er å laste for at OSA ikke ble forhandlet/meklet ferdig før BSA. NOG har, slik Arbeidsretten ser det, gitt IE muligheten til å komme først i tid. Forbundet må derfor selv bære hovedansvaret for den situasjon som oppsto.
- (97) Saksøkte blir etter dette å frifinne.
- (98) Dommen er enstemmig.

SLUTNING

Saksøkte frifinnes.

Jakob Wahl
(sign.)

Eli Mette Jarbo
(sign.)

Karen-Anne Gussgard
(sign.)

Kjell Bjørndalen
(sign.)

Terje Solberg
(sign.)

Per Østvold

Axel Thuve

Rett utskrift bekrefte: